

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege
privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului
magistral Chișinău – Strășeni – Călărași

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților responsabili de elaborarea proiectului
Proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași este elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite
Proiectul actului normativ a fost elaborat în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) lit. e), alin. (3) și art. 6 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 488/1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică. Astfel, pentru cauză de utilitate publică de interes național se consideră lucrările care răspund obiectivelor și interesului întregii societăți sau ale majorității ei. Necesitatea elaborării proiectului hotărârii de Guvern este argumentată de imperativul realizării proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”, finanțat de către Guvernul Federal German prin intermediul Băncii Germane de Dezvoltare KfW și din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Unul din principalele obiective ale Republicii Moldova constituie asigurarea graduală a accesului la apă de calitate și sanitație adecvată pentru toate localitățile Republicii Moldova, care contribuie la îmbunătățirea sănătății, demnității, calității vieții și la dezvoltarea economică a țării, descrisă în Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014 – 2030), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 199/2014. Astfel, în vederea realizării obiectivului principal al proiectului privind construcția apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași, precum și a rețelelor adiționale, derivate din obiectivul general, au fost semnate și ratificate de către Guvernul Republicii Moldova Acordul de Finanțare BMZ - No. 2013 66 897 din 27.05.2019 și Acordul financiar suplimentar BMZ - No. 2019 692 86 din 12.01.2021 dintre Republica Moldova și Banca Germană pentru Dezvoltare KfW, în valoare totală de 25.000.000 Euro. Scopul proiectului vizează alimentarea cu apă potabilă a raioanelor Strășeni și Călărași, prin construcția apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași și dezvoltarea infrastructurii pentru gestionarea apei potabile în aceste raioane. În cadrul proiectului a fost aprobată contribuția obligatorie din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală în suma echivalentului a 2.650.000 Euro. Lucrările în Faza I de construcție a apeductului Chișinău – Strășeni – Călărași și care sunt relevante subiectului declarării utilității publice de interes național includ: (i) construcția conductei principale pentru transportul apei potabile (CTP) către orașele Strășeni și Călărași, aprox. 53 km; o stație nouă de pompare a apei potabile pe CTP cu 2 grupuri de pompe, instalații de instrumentare și control, rezervor de apă din beton de cca. 800 mc; supape asociate, debitmetre, vase de supratensiune, clădiri, alimentare cu energie electrică, telemetrie, lucrări de șantier, căi de acces etc; proceduri de instruire și punere în operare; (ii) reabilitarea infrastructurii de alimentare cu apă în or. Strășeni: noua conductă de legătură între CTP și cele două rezervoare de stocare existente în apropierea or. Strășeni, aprox. 1,2 km; o instalație de re-clorurare la rezervoarele de stocare existente; un nou centru SCADA local pentru rețelele de apă ale raionului Strășeni; (iii) reabilitarea infrastructurii de alimentare cu apă în or. Călărași: noua conductă de legătură între stația principală de pompare de transport și rezervorul de stocare R3 existent, aprox. 1,65 km; lucrări de înlocuire a pompelor și conductelor existente, cu instalații de măsurare și evidență,

instrumentare și control, amplasate la rezervorul de stocare R3; înlocuirea conductei de legătură existente între rezervoarele de stocare R4 și R3, de cca 100 m; construirea unei noi stații de pompare și rezervor de acumulare, cu instalații de măsurare și evidență, instrumentare și control; un nou centru SCADA local pentru rețelele de apă ale raionului Călărași.

Întru implementarea acestui proiect complex de infrastructură în domeniul aprovizionării cu apă, în procesul de elaborare a proiectului tehnic au fost stabilite aproximativ 192 loturi de terenuri în aliniamentul traseului de cca 53 km a apeductului magistral vizat.

Cercetarea premiselor pentru declararea utilității publice de interes național a fost asigurată de către Comisia constituită în acest scop prin Hotărârea Guvernului nr. 27/2022. În rezultatul examinării materialelor justificative și a premiselor pentru executarea lucrărilor vizate de proiect, Comisia nominalizată a stabilit:

1. Existența elementelor justificative pentru declararea de utilitate publică de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași;
2. Existența premiselor economice, sociale, ecologice și de altă natură ale necesității lucrărilor în cadrul proiectului vizat;
3. Încadrarea lucrărilor vizate de proiect în planurile de urbanism și amenajare a teritoriului în localitățile municipiului Chișinău și raioanelor Strășeni și Călărași;
4. Posibilitatea declarării utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași.

(Consemnat în Procesul verbal al ședinței Comisiei nr.01/2022 din 22.02.2022).

Conform condițiilor Acordului de finanțare a proiectului, termenul de executare a lucrărilor este stabilit până la 30.10.2025. În conformitate cu cerințele de mediu și sociale din cadrul Acordului vizat, Guvernul Republicii Moldova asigură implementarea proiectului în conformitate cu practicile și standardele din domeniul mediului, social, de securitate și sănătate în muncă și în concordanță cu legislația aplicabilă de mediu și sociale ale Republicii Moldova, precum și cerințele de mediu și sociale ale finanțatorului. Astfel, pentru activitățile proiectului, Agenția de Mediu a emis Decizia nr. 01/01-3070 din 22.08.2018, în care recomandă ca documentația tehnică de proiect să fie prezentată spre efectuarea expertizei ecologice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 851/1996 privind expertiza ecologică, în vederea obținerii avizului de mediu. Adicional, în cazul extinderii sau localizării eventualelor spații pentru depozitarea temporară, întru evitarea eventualelor litigii privind suprafețele de teren adiacente limitelor hotarului amplasamentului, care sunt în proprietatea altor persoane fizice sau juridice, și pentru care nu s-a prezentat dovada deținerii drepturilor legale, să inițieze lucrările de execuție în vederea extinderii pe terenurile identificate, doar după obținerea drepturilor asupra acestora care prevăd necesitatea elaborării Planului de acțiuni privind exproprierea și compensarea pagubelor (LACP - Land Acquisition and Compensation Plan), iar Guvernul Republicii Moldova va întreprinde măsurile necesare pentru elaborarea și implementarea planului vizat într-un mod acceptabil de finanțator, inclusiv va asigura alocarea mijloacelor financiare necesare în acest scop. Astfel, LACP va fi elaborat și implementat de către Guvernul Republicii Moldova, având drept scop atenuarea efectelor negative ale procesului de expropriere a terenurilor, proprietate privată, necesare pentru construcția apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași și a rețelelor secundare.

Totodată, Acordul de finanțare stipulează că, Guvernul Republicii Moldova va implementa proiectul prin gestionarea deschisă și transparentă a reclamațiilor parvenite de la persoanele afectate prin stabilirea și menținerea unui Mecanism de soluționare a reclamațiilor (MSR) pentru durata ciclului de viață a proiectului și monitorizarea impactului de mediu și social, cauzat de lucrările de construcție, accentul fiind pus pe implicarea comunităților în monitorizarea activităților proiectului. În acest scop se prevede crearea unui MSR în trei nivele: I – nivel de șantier/local, II – nivel raional și III – nivel de instituții responsabile de implementarea proiectului: Unitatea de implementare a proiectului (UIP) în cadrul Agenției de Dezvoltare Regională Centru (ADR Centru), Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Banca Germană de

Dezvoltare KfW. Astfel, în fiecare localitate afectată de proiect și în centrele raionale autoritățile publice locale, cu suportul UIP a ADR Centru vor crea, pe lângă consiliile raionale Comitete de Monitorizare a Impactului Social (CMIS), care vor activa în calitate de puncte focale de nivel local pentru colectarea reclamațiilor de la persoanele fizice și a organizațiilor, care ar putea fi afectate de lucrările proiectului. CMIS va fi condus de către un președinte și își va desfășura activitatea conform unui regulament, elaborat în acest scop. Drept obiective de bază, CMIS urmează să contribuie la identificarea timpurie și semnalizarea situațiilor, în care lucrările de construcție ar putea afecta calitatea condițiilor de trai în comunități, mediul înconjurător, drepturile cetățenilor, ordinea publică, cauza daune infrastructurii și al rețelelor edilitare, proprietății publice și private etc. În cazul, în care reclamațiile nu pot fi soluționate la nivel inferior, prin interacțiunea directă dintre CMIS local cu organizația responsabilă de executarea lucrărilor de construcție, reclamația urmează a fi readresată la nivel superior pentru soluționare. Totodată, activitatea CMIS nu va substitui activitatea autorităților publice locale, entităților responsabile de implementarea proiectului, de supraveghere tehnică și de monitorizare a lucrărilor de construcție.

Lucrările de construcție în cadrul proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”, specifice pentru Fazele II și III ale proiectului nu sunt subiecte de declarare a utilității publice de interes național și nu cad sub incidența prezentei legi, dar sunt subiecte de declarare a utilității publice de interes local, iar declararea acestora se va asigura de către consiliile locale ale unităților administrativ-teritoriale, în a căroră rază sunt situate bunurile imobile vizate de proiect, în conformitate cu prevederile art. 6 alin (2) lit. B) din Legea nr. 488/1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică.

3. Descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Adoptarea prezentului act normativ nu presupune o acțiune de armonizare a legislației naționale cu cea a Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului de lege și evidențierea elementelor noi

Scopul proiectului este declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași în cadrul proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”. Astfel, obiecte ale exproprierii sunt:

a) bunurile imobile (terenuri și construcții), proprietate privată și cele aflate în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, situate în extravilanul și/sau intravilanul următoarelor localități: orașele Chișinău, Vatra, satul Ghidighici (municipiul Chișinău); municipiul Strășeni, orașul Bucovăț, comunele Gălești, Pânășești, satele Căpriană, Roșcani, Sireți, Tătărești, Vorniceni (raionul Strășeni); orașul Călărași, comuna Tuzara, satele Nișcani, Pitușca, Vărzăreștii Noi (raionul Călărași);

b) dreptul de folosință asupra bunurilor imobile indicate la lit. a), ce urmează a fi utilizate pe perioada lucrărilor de construcție a apeductului magistral;

Procedura specială de expropriere, aplicabilă lucrărilor de utilitate publică de interes național de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași, este expusă în anexă la proiectul de lege propus, care definește mecanismul de expropriere, specifică actorii antrenați în procesul de expropriere și competențele principale ale acestora, pe marginea procedurilor vizate.

5. Fundamentarea economico-financiară

În prezent, pentru Faza I de implementare, proiectul are acoperire financiară din partea Guvernului Federal German, prin intermediul Băncii Germane de Dezvoltare KfW, sub formă de grant în valoare de 15.000.000 Euro, iar contribuția Guvernului Republicii Moldova este echivalentul sumei de 1.650.000 Euro, mijloacele financiare fiind asigurate prin alocații anuale în Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Aceste mijloace financiare, conform acordurilor de finanțare, nu sunt direcționate pentru urmarea procedurilor de expropriere.

Acoperirea financiară a activităților în cadrul procedurilor de expropriere în cadrul lucrărilor de utilitate publică de interes național privind construcția apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași, se va asigura de către Guvernul Republicii Moldova din mijloacele alocate din bugetul de stat.

Valoarea despăgubirilor datorate proprietarilor bunurilor imobile și/sau titularilor de drepturi asupra bunurilor imobile expropriate se vor stabili în Actul de expropriere, prin Hotărâre de Guvern, în baza rapoartelor de evaluare, cu respectarea criteriilor prevăzuți de legislația în vigoare, inclusiv:

- a) suprafața bunurilor imobile expropriate;
- b) suprafața bunurilor imobile în privința cărora a fost expropriat dreptul de folosință;
- c) gradul de bonitate a terenurilor;
- d) valorile rezultatelor existente, respectiv estimate, pe bunurile imobile expropriate sau pe bunurile imobile în privința cărora a fost expropriat dreptul de folosință, obținute de la entitățile competente, precum și valorile estimate ale amenajărilor și/sau facilităților afectate de expropriere;
- e) restrângerea activităților datorate exproprierii;
- f) perioada de expropriere a bunurilor.

De asemenea, de la bugetul de stat, va fi asigurată finanțarea activității privind evidența, cercetarea, punerea în valoare, salvarea, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic, afectat în urma lucrărilor de construcție în cadrul proiectului vizat.

Autoritățile publice de specialitate, în conformitate cu atribuțiile sale statutare, vor asigura, cu titlul gratuit, următoarele activități, relevante procedurilor de expropriere:

- a) desfășurarea de către Biroul Național de Statistică a unui census (studiu) privind persoanele afectate de procedura de expropriere;
- b) efectuarea de către Agenția Proprietății Publice, prin intermediul Î.S. „Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului” a lucrărilor cadastrale în baza documentației de proiectare;
- c) înregistrarea de către Agenția Relații Funciare și Cadastru a dreptului de proprietate și/sau a altor drepturi ale statului asupra bunurilor imobile;
- d) defrișarea de către Agenția „Moldsilva” a suprafețelor împădurite.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de hotărâre a Guvernului se încadrează în cadrul normativ în vigoare.

Urmare a procedurilor speciale de expropriere, expuse în prezenta lege și aplicabile lucrărilor de utilitate publică de interes național de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași, Guvernul va aproba prin hotărâre separată Actul de expropriere, care va specifica lista bunurilor imobile supuse exproprierii, obținute în baza proiectului tehnic final, inclusiv numerele cadastrale și suprafețele terenurilor expropriate, precum și categoria de folosință a terenurilor, în conformitate cu normele legale aplicabile și va stabili cuantumul despăgubirii cuvenite proprietarilor bunurilor imobile și/sau, după caz, titularilor dreptului de folosință sau ai altor drepturi reale asupra bunurilor imobile expropriate.

Totodată, Actul de expropriere va institui mecanismul de soluționare a reclamațiilor și va definitiva procedura de formare a Comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe site-ul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale www.midr.gov.md la compartimentul transparenței decizionale și pe platforma www.particip.gov.md este plasat anunțul privind inițierea elaborării proiectului actului normativ - <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-privind-declararea-utilitatii-publice-de-interes-national-a-lucrarilor-de-construcție-a-apeductului-magistral-chisinau-straseni-calarasi/9191>.

De asemenea, proiectul de hotărâre va fi supus consultării publice, în conformitate cu art. 11 al Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

8. Constatările expertizei anticorupție
Proiectul va fi supus expertizei anticorupție, iar rezultatele acesteia vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul nu vizează armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, și prin urmare expertiza de compatibilitate a acestuia nu este necesară.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul va fi supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției, iar recomandările pe marginea proiectului vor incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor.
11. Alte expertize
Proiectul nu conține prevederi de reglementare a activității de întreprinzător în contextul Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr. 235/2006, astfel decăzând necesitatea examinării acestuia de către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.

Secretar general

Lilia DABIJA

Ex.: Serghei Cojocari
Tel.: (022) 25-05-32
e-mail: serghei.cojocari@midr.gov.md